Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i (DKYÖ-8)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i (DKYÖ-8)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20280

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i (DKYÖ-8), bireylerin istenmeyen veya rahats?z edici dü?ünceleri yönetme, bast?rma veya yönlendirme konusundaki alg?lanan yeterliliklerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? k?sa bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, Sar?çam ve Mert (2020) taraf?ndan orijinal Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i'nin k?salt?lm?? Türkçe versiyonu olarak uyarlanm??t?r. Yap?lan psikometrik çal??malar, DKYÖ-8'in tek faktörlü bir yap?ya sahip oldu?unu ve toplam varyans?n önemli bir k?sm?n? (%55) aç?klad???n? göstermi?tir. Ölçek, hem geçerlik hem de güvenirlik aç?s?ndan yüksek düzeyde kabul edilebilir istatistiksel verilere sahiptir, bu da onu ara?t?rma ve klinik uygulamalarda kullan?ma uygun k?lmaktad?r.

DKYÖ-8, özellikle bili?sel süreçler, anksiyete, obsesif kompulsif bozukluklar ve genel zihinsel refah konular?nda çal??an ara?t?rmac?lar için h?zl? ve etkili bir de?erlendirme imkan? sunar. Sekiz maddeden olu?an bu k?sa form, uzun versiyonun ölçtü?ü yap?y? koruyarak uygulama kolayl??? sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

DKYÖ-8, Dü?ünce Kontrol Yetene?i, Ölçek Uyarlama, Psikometri, Tek Faktörlü Yap?, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Hakan Sar?çam, Alper Mert

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin kendi dü?ünce süreçleri üzerindeki alg?lanan kontrol düzeylerini, yani üzücü veya istenmeyen dü?ünceleri ne ölçüde ba?ar?l? bir ?ekilde yönetebildiklerini veya bast?rabildiklerini belirlemektir.

Bu çal??ma, orijinal Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i'nin (DKYÖ-25) Türkçe adaptasyonunu yaparak, psikolojik ara?t?rmalarda kullan?labilecek, daha az zaman alan ve yüksek psikometrik niteliklere sahip sekiz maddelik (DKYÖ-8) k?sa bir formun geçerli?ini ve güvenirli?ini sa?lamay? amaçlam??t?r. Bu k?sa form, geni? örneklemlerde veya zaman k?s?tl? çal??malarda dü?ünce kontrol yetene?i kavram?n?n ölçülmesinde etkin bir araç olarak tasarlanm??t?r.

Yap?

DKYÖ-8'in ölçtü?ü psikolojik yap?, bireyin bili?sel kontrol mekanizmalar?n? kullanarak istenmeyen veya rahats?z edici dü?üncelerin fark?ndal???n?, s?kl???n? veya etkisini azaltma becerisi olan

ARABPSYCHOLOGY.COM

Dü?ünce Kontrol Yetene?i (Thought Control Ability) kavram?d?r. Bu yap?, genellikle bili?sel psikoloji ve psikopatoloji alanlar?nda, özellikle anksiyete ve depresyon gibi içselle?tirme bozukluklar?nda merkezi bir rol oynamaktad?r.

Ölçek, bu yetene?i tek bir boyut alt?nda toplamaktad?r. Yüksek puanlar, bireyin dü?üncelerini etkili bir ?ekilde kontrol edebildi?ini ve bili?sel esnekli?e sahip oldu?unu gösterirken; dü?ük puanlar ise ruminasyon veya dü?ünce bast?rma ba?ar?s?zl?klar? ya?ad???n? i?aret eder.

Geçerlik

DKYÖ-8'in yap? geçerli?ini incelemek amac?yla hem aç?mlay?c? hem de do?rulay?c? faktör analizi (DFA) çal??malar? yürütülmü?tür. Örneklem uygunlu?unu gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsay?s? .88 olarak, Barlett Sphericity testi ise χ^2= 698.23 (sd=28, p<.001) olarak bulunmu?tur. Bu sonuçlar, verilerin faktör analizi için son derece uygun oldu?unu göstermektedir.

Sekiz maddelik tek faktörlü modelin faktör yük de?erlerinin tümü .65'in üzerinde olup, model toplam varyans?n %55'ini aç?klamaktad?r. Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonucunda elde edilen uyum indeksleri, modelin veri ile mükemmel düzeyde uyum sa?lad???n? göstermi?tir: χ^2= 39.61, sd=20 (χ^2/sd=1.98), CFI= .97, GFI= .93, IFI= .97, NFI= .95, RFI= .93, SRMR= .048. Ölçüt geçerli?i kapsam?nda, DKYÖ-8 ile DKYÖ-25 (uzun form) aras?nda istatistiksel olarak anlaml? ve güçlü pozitif bir ili?ki (r=.85, p<.01) tespit edilmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenirli?i, Cronbach Alfa katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. ?ç tutarl?k güvenirlik katsay?s? α=.88 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, ölçe?in maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü ve yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu göstermektedir.

Ayr?ca, madde analizi kapsam?nda düzeltilmi? madde-toplam korelasyon katsay?lar? incelenmi?tir. Yap?lan analiz sonucunda, bu katsay?lar?n .56 ile .71 aras?nda s?raland??? belirlenmi?tir. Bu korelasyon de?erleri, her bir maddenin ölçe?in genel puan?na önemli katk? sa?lad???n? ve maddelerin homojen yap?da oldu?unu desteklemektedir.

Faktör Analizi

DKYÖ-8'in yap?sal bütünlü?ü, aç?mlay?c? ve Faktör Analizi yöntemleriyle test edilmi?tir. Aç?mlay?c? Faktör Analizi, sekiz maddenin tamam?n?n tek bir faktör alt?nda topland???n? ve bu faktörün ölçülen yap?n?n varyans?n?n %55'ini aç?klad???n? göstermi?tir. Tüm faktör yükleri kabul edilebilir s?n?rlar?n (.65) oldukça üzerinde yer alm??t?r.

Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ise tek faktörlü modelin uygunlu?unu teyit etmi?tir. χ^2/sd

ARABPSYCHOLOGY.COM

oran?n?n 1.98 olmas? (2.0'?n alt? mükemmel uyum kabul edilir) ve CFI, IFI gibi uyum indekslerinin .97 gibi yüksek de?erlerde ç?kmas?, DKYÖ-8'in teorik tek boyutlu yap?s?n?n ampirik verilerle uyumlu oldu?unu kan?tlam??t?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama ve Geli?tirme (Orijinal ölçe?in k?sa formunun Türkçe adaptasyonu)

Format: 5'li Likert Ölçe?i

Maddeler: 8 Madde

Dil: Türkçe

Puanlama: 5'li Likert (1=Kesinlikle kat?lm?yorum, 2=Kat?lm?yorum, 3=Karars?z?m, 4=Kat?l?yorum, 5=Kesinlikle kat?l?yorum)

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Genellikle üniversite ö?rencileri ve yeti?kinler)

Popülasyon Detaylar?: Psikometrik özelliklerin belirlendi?i orijinal çal??mada kullan?lan örneklem detaylar? makalede yer almaktad?r.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçe?i

Anahtar Kelimeler

Bili?sel Kontrol, Ruminasyon, Cronbach Alfa, Do?rulay?c? Faktör Analizi, Psikolojik Ölçüm, Ölçek.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hakan Sar?çam

Sorumlu Yazar E-posta Adresi: hakansaricam@gmail.com

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

DKYÖ-8'in yay?nlanma y?l? 2020'dir. Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Hakan Sar?çam ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ticari olmayan, akademik ara?t?rmalar için genellikle izin al?narak ücretsiz kullan?m sa?lanmaktad?r.

Ölçe?in orijinal makalesi ve PDF versiyonu a?a??daki ba?lant?larda mevcuttur. Orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: dusunce-kontrol-yetenegi-olcegi-dkyo-8-toad.pdf

Kaynaklar

Sar?çam, H., ve Mert, A. (2020). Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?inin Türkçe Versiyonu: Bir ölçek uyarlama çal??mas?. *Mersin Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi, 16*(2), 254-270. http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd.619831
Makale Linki: dergipark.org.tr

Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i (DKYÖ-8) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddesi, ölçe?in orijinal içeri?inden al?nm??t?r ve de?i?tirilmemi?tir. DKYÖ-8 toplam 8 maddeden olu?maktad?r.

2. Ben ço?u zaman üzücü (can s?k?c?) dü?üncelerimden kaç?nam?yorum.

ARABPSYCHOLOGY.COM